

องค์ความรู้

การผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษ

ศูนย์ศึกษาด้านการพัฒนาระบบการผลิตพืชอินทรีย์ปลอดสารพิษ
ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
โทร.039-433216-8 โทรสาร 039-433209

การผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษ

พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2556

โดย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

คำนำ

การผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษเป็นการนำเอาเทคโนโลยีการผลิตพืชตามแนวเกษตรดีที่เหมาะสมเข้ามาปรับใช้ โดยผลผลิตที่ได้มีคุณภาพตอบสนองต่อตลาดและผู้บริโภค มีวิธีการผลิตที่ปลอดภัย ไม่เกิดผลกระทบต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อมีการใช้สารเคมีต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาอันนานจะมีผลทำให้แมลงที่มีประโยชน์ถูกสารเคมีทำลายให้มีปริมาณลดน้อยลง และหมดไปในที่สุด แต่แมลงศัตรูพืชจะสร้างความต้านทานและเกิดการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นรายจ่ายในด้านของสารเคมีจึงสูงขึ้นตามลำดับ งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ รับผิดชอบโดยสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 กรมวิชาการเกษตร จึงได้จัดทำหนังสือองค์ความรู้เรื่องการผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษ เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องและเผยแพร่ต่อไป

งานวิชาการเกษตร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สารบัญ

หน้า

1. บทนำ	
2. หลักสำคัญในการผลิตไม้ผลปลอดภัยสารพิษ	2
2.1 การปรับปรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ	2
2.2 การจัดการสภาพสวน	6
2.3 การใช้สารสกัดจากพืชควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช	9
2.4 การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ	15
2.5 การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี	18
3. ขั้นตอนการผลิตไม้ผลปลอดภัยสารพิษ	19
3.1 เทคโนโลยีการผลิตทุเรียน	19
3.2 เทคโนโลยีการผลิตมังคุด	22
3.3 เทคโนโลยีการผลิตเงาะ	25
3.4 เทคโนโลยีการผลิตลองกอง	31
4. ต้นทุนการผลิตไม้ผลเศรษฐกิจ 36	
5. ประชาชนชาวบ้านด้านการผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษ	37
6. เอกสารอ้างอิง 41	

“...กลไกกรรมและเกษตรกรรมเป็นเรื่องสำคัญมาก ท่านทั้งหลายจะต้องช่วยกันค้นคว้าหาความรู้ และความชำนาญให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเสมอ และพยายามส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ที่ได้ศึกษามาแก่พี่น้องกลไกกร และเกษตรกร ให้ได้ทราบถึงวิธีปฏิบัติอันถูกต้องตามหลักวิชาอีกด้วย จึงจะเกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านนี้ และเป็นผลดีแก่ประเทศชาติสืบไป...”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2505
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทนำ

เทคโนโลยีการผลิตไม้ผลให้ปลอดภัยจากสารพิษ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับเกษตรกรที่ต้องลดการใช้สารเคมีหรือไม่ต้องการนำเอาสารเคมีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร วัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่จะมีผลโดยตรงต่อเกษตรกรผู้ใช้ ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติจะเน้นในเรื่องของการจัดการสวนให้ถูกวิธี การปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุเหลือใช้ชนิดต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อให้ดินพืชมีการเจริญเติบโตที่ดี มีความต้านทานต่อโรคและแมลงได้มากขึ้น การเพิ่มความหลากหลายของพืชและชนิดของไม้ผลภายในสวน การอนุรักษ์และเพิ่มปริมาณของแมลงที่เป็นประโยชน์ ทั้งแมลงห้ำและแมลงเบียน เมื่อมีการปรับระบบการทำสวนไม้ผลในพื้นที่นั้นๆ อย่างต่อเนื่อง จนพัฒนาไปถึงจุดที่ธรรมชาติสามารถควบคุมกันตัวเองแล้ว ความจำเป็นในการใช้สารเคมีเพื่อการป้องกันกำจัดโรคและแมลงก็จะลดน้อยลงตามลำดับ

หลักสำคัญในการผลิตไม้ผลปลอดภัยสารพิษ

การปรับปรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ

ปุ๋ยอินทรีย์

หมายถึง สารธรรมชาติที่ได้จากกระบวนการหมักบ่มวัตถุดิบธรรมชาติต่างๆ ทั้งพืชและสัตว์ จนสลายตัวสมบูรณ์เป็นฮิวมัส วิตามิน ฮอร์โมน และสารธรรมชาติ ซึ่งเป็นอาหารของดิน และตัวเร่งการทำงานของสิ่งมีชีวิตเล็กๆ ในดิน และที่อาศัยอยู่ปลายรากของพืช ปุ๋ยอินทรีย์เป็นปุ๋ยที่ได้จากกระบวนการหมักภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ความร้อนจากกระบวนการหมักจะช่วยทำลายเมล็ดวัชพืช ไช้แมลง และเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค ปุ๋ยหมักที่สลายตัวดีแล้วจะมีสีน้ำตาลค่อนข้างดำ ไม่มีความร้อนและมีลักษณะอ่อนนุ่ม

วัสดุ

แกลบดิบ หรือ วัสดุที่หาได้ง่ายในพื้นที่ ได้แก่ แกลบดำ รำหยาบ ปุ๋ยคอกและน้ำหมักชีวภาพ

วิธีการทำ

1. นำแกลบดิบ แกลบดำ รำหยาบ และปุ๋ยคอก ในอัตราส่วน 3:3:1:3 โดยปริมาตร มา กองรวมกันเป็นชั้นๆ ให้สม่ำเสมอ
2. ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันและพรมด้วยน้ำผสมน้ำหมักชีวภาพ (200:1) ให้มีความชื้นพอเหมาะ (60%)
3. กองปุ๋ยเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดความสูง 50 ซม. คลุมด้วยกระสอบป่านที่ชุบน้ำให้ชุ่มเป็นเวลา 7 วัน กลับกองปุ๋ยและขึ้นกองเป็นรูปสี่เหลี่ยมและคลุมกองปุ๋ยเหมือนครั้งแรก ทิ้งไว้อีกประมาณ 7 วันก็สามารถนำไปใช้ได้

วิธีการใช้

1. รองกันหลุมปลูก ใช้ผสมกับดินในอัตราส่วนดิน 2 ส่วน ต่อปุ๋ย 1 ส่วน
2. แปลงไม้ผล ทว่านบริเวณทรงพุ่ม ห่างจากโคนต้น 2-3 ฟุต ออกไปบริเวณเลยทรงพุ่ม ประมาณ 1 ฟุต อัตรา 40-50 กก./ต้น

น้ำหมักชีวภาพ

คือ น้ำที่ได้จากการหมักพืชและสัตว์ที่สดด้วยกากน้ำตาลในสภาพไร้อากาศ น้ำที่ได้จะประกอบด้วย จุลินทรีย์และสารอินทรีย์หลากหลายชนิดจุลินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นพวกยีสต์และแบคทีเรีย

น้ำหมักชีวภาพ (สูตรปลาหมัก)

วัสดุ

1. ถังพลาสติกที่มีฝาปิดสนิทขนาด 150	- 200	ลิตร
2. ปลาสด	40	กิโลกรัม
3. น้ำสะอาด	100	ลิตร
4. กากน้ำตาล	30	ลิตร
5. สารเร่งการย่อยสลาย	1	ซอง

วิธีทำ

- นำสารเร่งการย่อยสลาย (จุลินทรีย์) 1 ซอง ผสมน้ำ 10 ลิตร คนให้เข้ากันทิ้งไว้ 20 นาที
- นำน้ำจุลินทรีย์ (ข้อ 1) ผสมกากน้ำตาล 30 ลิตร น้ำ 100 ลิตร ใส่ลงถังพลาสติกสำหรับหมัก คนให้เข้ากัน
- นำปลาสด 40 กิโลกรัม ที่ล้างด้วยน้ำสะอาดแล้วเทลงถังพลาสติก คนให้เข้ากันปิดฝาให้สนิท และคนเป็นครั้งคราว หากมีกลิ่นเหม็นให้เติมกากน้ำตาล หมักทิ้งไว้ 2-3 เดือน หรือจนปลาย่อยสลายหมด สามารถนำไปใช้ได้และเก็บไว้ใช้ได้นาน 1 ปี
- อัตราการการใช้ (น้ำหมัก : น้ำ) ราวโคนต้น 1 : 50-100 ลิตร, พันทางใบ 1 : 200-500 ลิตร

น้ำหมักชีวภาพ (สูตรผักและผลไม้)

1. เศษพืช ผัก ไม้ผล หรือเศษอาหาร	60	กก.
2. กากน้ำตาล	20	กก.
3. ถังน้ำขนาดบรรจุ	150 ลิตร	1 ถัง

วิธีทำ

1. ใช้เศษพืช ผัก ไม้ผล หรือเศษอาหารที่ยังไม่บูดเน่า นำมาสับหรือบดให้เป็นชิ้นเล็กๆ ใส่ภาชนะที่มีฝาปิด
2. ใส่กากน้ำตาล หรือน้ำตาลทรายแดงหรือขาวลงไป 1 ใน 3 ของน้ำหมักผัก (กากน้ำตาล 1 กก. ต่อผัก 3 กก.) ในอัตราส่วนนี้ถ้ามีน้ำหมักชีวภาพอยู่แล้วให้ใส่กากน้ำตาลน้อยลง
3. นำของหมัก เช่น อิฐบด อลูมิเนียม ฟอยล์ ปิดฝาทิ้งไว้ 1-2 เดือน
4. จะมีสีน้ำตาลไหลออกมา คือ น้ำหมักชีวภาพ กรอกใส่ขวดปิดฝาให้สนิทพร้อมที่จะใช้
5. อัตราการใช้ น้ำหมักชีวภาพ 10 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตรบำรุงไปไม้ผล

การจัดการสภาพสวน

การเลือกชนิดพืชให้เหมาะสม

การทำให้ต้นพืชเจริญเติบโตได้ดีจะมีความต้านทานโรคและแมลงเพิ่มมากขึ้น จะเป็นการจัดการเบื้องต้นที่ดีและสำคัญที่สุด เนื่องจากโรคและแมลงจะชอบเข้าทำลายต้นพืชที่มีความอ่อนแอ ไม่สมบูรณ์ หรือต้นพืชที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ขึ้นอยู่ได้ ดังนั้นถ้าเราเลือกชนิดของพืชปลูกได้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จะทำให้ต้นพืชเจริญเติบโตได้ดีช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืชลงได้ ดังนั้นก่อนที่จะตัดสินใจเลือกปลูกพืชชนิดใด จะต้องศึกษาสภาพแวดล้อมและสภาพพื้นที่ให้ดีก่อน จะได้เลือกชนิดของพืชที่จะปลูกได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสภาพพื้นที่

คัดเลือกวัสดุปลูก

วัสดุปลูกพวกกึ่งพันธุ์ ต้นต่อพันธุ์ หรือเมล็ดพันธุ์ที่นำมาปลูกต้องมีความสมบูรณ์ไม่มีโรคและแมลงศัตรูพืชเข้าทำลาย หรือเลือกพันธุ์ที่มีความต้านทานและเหมาะสมกับพื้นที่ เพราะการเริ่มต้นที่ดีจะทำให้ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นต่อมาในภายหลังได้

การปฏิบัติและบำรุงรักษา

การปฏิบัติและดูแลรักษาต้องทำด้วยความพอเหมาะเช่น การกำจัดวัชพืชในสวนไม่ควรเอาวัชพืชออกหมดจนเหลือแต่พื้นผิวหน้าดิน เพราะจะทำให้ส่วนของผิวหน้าดินอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยธาตุอาหารและจุลินทรีย์ในดินถูกชะล้างไปได้ง่าย จุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในดินจะถูกทำลายไป ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ วัชพืชนอกจากจะช่วยในการอนุรักษ์ดินแล้วยังเป็นที่อาศัยและเป็นแหล่งอาหาร เกสรและน้ำหวานจากดอกไม้ให้ ยังเป็นอาหารให้กับแมลงที่มีประโยชน์ เช่น ผีเสื้อ มด ชันโรง และศัตรูธรรมชาติที่สามารถช่วยกำจัดศัตรูพืชด้วย ดังนั้นการกำจัดวัชพืชจึงควรหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช แต่ควรใช้วิธีการตัดแทน

เรื่องของการใส่ปุ๋ยก็เช่นเดียวกัน ต้องใส่ปุ๋ยให้เหมาะสมกับเวลาและใส่ในอัตราที่เหมาะสมในแต่ละครั้ง เพื่อลดการสูญเสียปุ๋ย เนื่องจากการใส่ปุ๋ยในแต่ละครั้งที่ใช้อัตราสูงเกินไป จะมีผลกระทบกับระบบรากฝอยของต้นพืช เชื้อโรคเข้าทำลายได้ง่าย นอกจากนี้การใส่ปุ๋ยมากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งปุ๋ยไนโตรเจน อาจทำให้ใบเจริญเติบโตมากเกินไปจนความพอดี ทำให้ต้นพืชมีทรงพุ่มแน่นทึบ มีความชื้นสูง

การปฏิบัติดูแลรักษาต้องไม่ทำให้ต้นพืช ได้รับความกระทบกระเทือนหรือบอบช้ำ โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตต้องทำด้วยความระมัดระวังไม่ทำให้กิ่งและลำต้นบอบช้ำหรือเกิดรอยแผล เพราะจะเป็นจุดที่ทำให้เชื้อโรคเข้าทำลายได้ง่าย นอกจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว การตัดแต่งกิ่งและทรงพุ่มควรทำให้โปร่ง แสงแดดส่องได้ทั่วถึง มีอากาศถ่ายเทได้ดี จะช่วยป้องกันการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืชได้

ปลูกพืชหลากหลายชนิดในสวนไม้ผล

1. ชนิดและประเภทของพืช การเลือกชนิดและประเภทของพืชที่จะปลูกร่วมกัน ควรพิจารณาถึงระบบราก ลักษณะทรงพุ่ม ความต้องการธาตุอาหาร น้ำ แสงแดด ความทนทานต่อความแห้งแล้งของพืชแต่ละชนิดที่จะนำมาปลูกจะต้องมีการศึกษาทำความเข้าใจให้ดี เพราะผลกระทบของพืชแต่ละชนิดสามารถที่จะมีต่อกันและกันได้

2. วิธีปฏิบัติ การปลูกพืชหลายๆชนิดในสวนไม้ผลต้องคำนึงถึงวิธีปฏิบัติ การบำรุงรักษาและการเก็บเกี่ยว เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจไว้เป็นการล่วงหน้าว่าการปลูกพืชให้มีความหลากหลายนั้น จะมีข้อจำกัดในเรื่องของการให้น้ำ การกำจัดวัชพืช และการเก็บเกี่ยวผลผลิตจำเป็นต้องมีการวางแผนจัดการเป็นการล่วงหน้าก่อนที่จะนำพืชแต่ละชนิดมาปลูกร่วมกัน

3. ประโยชน์ที่ได้รับ ประโยชน์ของการปลูกพืชหลากหลายชนิดภายในสวน ในลักษณะของระบบที่เหมาะสม จะมีผลในด้านของการสร้างความสมดุลทางธรรมชาติให้เกิดขึ้น เมื่อมีความหลากหลายของชนิดพืช จะทำให้เกิดความหลากหลายของชนิดแมลงศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติที่ควบคุมศัตรูพืชให้อยู่ในระดับที่ไม่เกิดการระบาดได้ เช่นเดียวกับความสมดุลที่เกิดขึ้นในสภาพป่าธรรมชาติ ทำให้มีการใช้ที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากเดิมที่เคยมีการปลูกพืชเพียงอย่างเดียว ช่วยลดปัญหาในเรื่องของวัชพืช และที่สำคัญก็คือช่วยลดความเสี่ยงในเรื่องของผลผลิตและราคาที่ตกต่ำเมื่อมีการปลูกพืชเพียงอย่างเดียว

ปลูกกระชาย
พืชผักสวนครัวใต้ทรงพุ่มต้นชมพู

การใช้สารสกัดจากพืชควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช

เกษตรกรจะต้องทำการอนุรักษ์และเพิ่มจำนวนประชากรของศัตรูธรรมชาติที่มีประโยชน์ให้เพิ่มมากขึ้นภายในสวน โดยพยายามหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีและหันมาใช้สารสกัดจากพืชชนิดต่างๆที่หาได้ง่ายพบได้ทั่วไป นำมาใช้ทดแทน ซึ่งการใช้สารสกัดจากพืชนั้นก็มิผลในการทำลายแมลงที่เป็นประโยชน์ พวกตัวห้ำ-ตัวเบียนด้วย แต่มีความเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตและสภาพแวดล้อมน้อยกว่าสารเคมี เนื่องจากความเป็นพิษมีการสลายตัวได้รวดเร็ว ไม่ตกค้างในดินนาน

สำหรับเกษตรกรที่สนใจจะปลูกต้นพืชเหล่านี้ แล้วทำสารสกัดใช้เองก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากขั้นตอนไม่ยุ่งยากและช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและลดต้นทุนในการผลิตพืชลงได้ ซึ่งจากงานทดลองของกรมวิชาการเกษตร ได้ทำการวิจัยสารสกัดจากพืชชนิดต่างๆและแนะนำวิธีการใช้เอาไว้ ดังต่อไปนี้

1. สะเดา

สะเดาที่ปลูกและพบได้โดยทั่วไป ในประเทศไทยมีอยู่ 3 สายพันธุ์ ได้แก่สะเดาอินเดีย สะเดาไทย และสะเดาช้างหรือสะเดาเทียม สารสกัดที่พบในสะเดา ที่มีฤทธิ์ในการป้องกันกำจัดแมลงมีผลในการยับยั้งการลอกคราบของแมลง ยับยั้งการวางไข่ และเป็นสารไล่แมลง ใช้ได้ผลดีกับหนอนชนิดต่างๆ เช่น หนอนเจาะยอดคะหล่ำ หนอนกระทู้หอม หนอนกระทู้ผัก หนอนเจาะสมอฝ้าย หนอนเจาะดอกมะลิ เพลี้ยอ่อน เพลี้ยจักจั่น และเพลี้ยไก่แจ้ สำหรับเพลี้ยไฟ และไรแดง ใช้ได้ผลปานกลาง

วิธีการใช้

1. เมล็ดสะเดาที่ผึ่งแห้งนำมาบดหรือตำในอัตรา 1 กิโลกรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร ทิ้งไว้ 1-2 คืน แล้วกรองเอากากออก นำสารสกัดที่ได้ไปฉีดพ่น
2. ใบสะเดาแห้ง บดละเอียด คลุกเมล็ดพันธุ์ ใช้อัตรา 1:10 โดยน้ำหนัก เพื่อป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชในโรงเก็บเมล็ดพันธุ์ เช่น มอดแป้ง ดั่งงวงถั่ว ผีเสื้อข้าวเปลือก ดั่งงวงข้าวโพด
3. ใบสะเดาแก่ ใบสด อัตรา 2 กิโลกรัม ตำให้ละเอียดหมักในน้ำ 10 ลิตร ทิ้งไว้ 2 คืน กรองเอากากออกแล้วนำไปฉีดพ่น

2. โสดีน

มีชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า ทางไหล ทางไหลแดง กะล่ำเพาะ (เพชรบุรี) เครือไหลน้ำ อวดน้ำไหลน้ำ (ภาคเหนือ) โปะตะโกส้า (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) เป็นไม้เลื้อยชนิดเนื้อแข็ง สารสกัดที่ได้จากทางไหลมีผลในการป้องกันกำจัดแมลง และเบื่อปลาทำให้ปลาสลบได้ โดยไม่มีพิษต่อคน ได้แก่ สารโรติโนน ซึ่งพบมีปริมาณมากในส่วนรากของต้นทางไหล โดยสารโรติโนนจะออกฤทธิ์เหมือนสารกำจัดแมลงชนิดไม่ดูดซึมเข้าสู่ต้นพืช

โสดีนสามารถนำมาใช้ป้องกันกำจัดแมลงได้หลายชนิด ได้แก่ แมลงวัน เพลี้ยอ่อน ดั่งงวงถั่ว ตั๊กแตน ตัวอ่อนเพลี้ยจักจั่นฝ้าย หนอนกระทุ้งผัก และหนอนใยผัก

วิธีการใช้

นำส่วนรากของโล่ตื้นที่มีอายุ 2 ปีขึ้นไป มาบดหรือตำให้แหลกละเอียด โดยใช้ราก 0.5-1 กิโลกรัม/น้ำ 20 ลิตร หมักทิ้งไว้ประมาณ 1 คืน ในระหว่างหมักควรใช้ไม้กวน ประมาณ 3-4 ครั้ง เมื่อครบกำหนด นำมากรอง เอาน้ำสกัดที่ได้ไปใช้ฉีดพ่นป้องกันกำจัดแมลงได้

3. สาบเสือ

สาบเสือนีมีชื่อเรียกว่า ชำผักคราด ยี่สุ่นเถื่อน เบญจมาศ หญ้าฝรั่งเศส หญ้าดอกขาว หญ้าเหม็น ฯลฯ สารที่ออกฤทธิ์ในการควบคุมแมลงศัตรูพืชที่พบในสาบเสือ ได้แก่ pinene, limonene และ nepthaquinone ซึ่งพบทั้งในส่วนของดอกและในใบ แต่ในใบจะมีปริมาณของสารมากกว่าในดอก ใช้ได้ผลกับหนอนชนิดต่างๆ เช่น หนอนใยผัก หนอนกระทู้ผัก เพลี้ยอ่อน และด้วงถั่วเขียว

วิธีการใช้

นำส่วนของใบสาบเสือแห้ง 2 กิโลกรัม ตำให้ละเอียดผสมกับน้ำ 15-20 ลิตร ต้ม 10 นาที ทำให้เย็นแล้วกรองเอากากทิ้ง แล้วนำไปใช้ได้ หรือใช้ใบสาบเสือด อัตราร 1 กิโลกรัม ตำให้ละเอียดผสมน้ำ 20 ลิตร หมักไว้ 1-2 คืน แล้วกรองเอากากทิ้ง นำน้ำที่ได้ไปใช้ฉีดพ่น จากการทดลองนำไปพ่นในแปลงมะเขือเปราะ สามารถกำจัดเพลี้ยอ่อนได้ดี และพ่นในแปลงผักสามารถป้องกันกำจัดหนอนกระทู้ผักได้ดี

4. ตะไคร้หอม

ตะไคร้หอมมีชื่อเรียกว่า ตะไคร้แดง ตะไคร้มะขูด เป็นพรรณไม้ล้มลุกที่เกิดจากหัวหรือเหง้าที่อยู่ใต้ดิน เจริญแตกออกมาเป็นกอเหมือนกับตะไคร้ที่ปลูกเป็นพืชสวนครัวแต่ลำต้นมีขนาดใหญ่กว่า สารที่ออกฤทธิ์ในการควบคุมแมลงศัตรูพืชที่พบในตะไคร้หอม ได้แก่ geraniol, citronellal, linalool, neral และ limonene อายุในการเก็บเกี่ยวควรอยู่ในช่วง 7-11 เดือน ตะไคร้หอมใช้ได้ผลในการไล่หนอนกระทู้ผัก หนอนใยผัก ดั่งงั่วเขียว และเพลี้ยจักจั่น

วิธีการใช้

1. ใช้ในรูปเป็นผงที่บดละเอียด แล้วนำมาคลุกเมล็ด
2. ใช้ตะไคร้หอมบดแล้วหมักด้วยน้ำเป็นเวลา 24 ชั่วโมง ในอัตราความเข้มข้น 1 กก./น้ำ 20 ลิตร
3. ใช้ต้มที่อุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 3 ชั่วโมง ในอัตราเข้มข้น 1 กิโลกรัม/น้ำ 20 ลิตร

5. ยาสูบ

ยาสูบเป็นไม้พื้นเมืองของอเมริกาใต้ ในประเทศไทยพบปลูกมากในภาคเหนือและอีสาน สารออกฤทธิ์ในการควบคุมแมลงศัตรูพืชที่พบในยาสูบ ได้แก่ สารนิโคติน พบสารในทุกส่วนของ ต้นพืช (ใบ ลำต้น ดอก เมล็ด ผล) แต่จะพบสารนิโคตินมากในส่วนของใบและก้านใบ หลังจากฉีด พืชแล้วต้องรอให้ตัวยาสลายตัว ประมาณ 3-4 วัน จึงสามารถเก็บผลผลิตมาบริโภคได้ ยาสูบใช้ ได้ผลกับด้วงหมัดผัก ด้วงเจาะเมล็ดฝ้าย แมลงปากดูด เช่น เพลี้ยอ่อน เพลี้ยจักจั่น มวน ไรแดง หนอนกอ หนอนกะหล่ำปลี หนอนซอนใบ และหนอนทั่วไป

วิธีการใช้

1. ใช้ยาสูบ 1 กิโลกรัม ผสมน้ำ 2 ลิตร ต้มนาน 1 ชั่วโมง หรือแช่ทิ้งไว้ 1 คืน หลังจาก นั้นกรองเอาแต่น้ำยาสูบ นำไปผสมน้ำ 100 ลิตร เพิ่มประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นด้วยการใส่น้ำปูนใส หรือน้ำสบู่ลงไปเล็กน้อย เมื่อเตรียมเสร็จแล้วต้องนำไปฉีดพ่นทันที หลังจากฉีดพ่นต้องล้าง อุปกรณ์ที่ใช้ทั้งหมดเพื่อป้องกันหัวฉีดอุดตัน
2. นำใบยาสูบ 1 กิโลกรัม ตำให้ละเอียด ผสมน้ำ 15 ลิตร ทิ้งไว้นาน 1 วัน กรองเอากากออก ทิ้ง เติมน้ำสบู่หรือน้ำปูนใสเล็กน้อย แล้วนำไปฉีดพ่นทันที หลังจากฉีดพ่นต้องล้าง อุปกรณ์ที่ใช้ทั้งหมดเพื่อป้องกันหัวฉีดอุดตัน
3. ในการฉีดพ่นสารละลายยาสูบ ให้ได้ผลดีต้องฉีดพ่นในช่วงเวลาที่มีอากาศร้อนจัด (30 องศาเซลเซียสขึ้นไป)

6. บอระเพ็ด

มีชื่อเรียกอื่นว่า เจตมูล (ใต้) จุ่งจะลิง (เหนือ) เครือเขาฮอ (อีสาน) เป็นต้นไม้ที่มีรสขม ขึ้นได้โดยทั่วไป เป็นไม้เลื้อยขึ้นพันตามต้นไม้ใหญ่ ปลูกง่ายและนำมาใช้ได้สะดวก พืชสามารถดูดซึมสารในแถบบอระเพ็ดเข้าไปอยู่ในส่วนต่างๆของพืชได้ จัดเป็นสารสกัดจากพืชประเภทดูดซึม ใช้ได้ผลกับแมลงหลายชนิด รวมทั้งเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และเพลี้ยจักจั่นสีเขียว

วิธีการใช้

นำส่วนของลำต้น (เถา) ประมาณ 2 กิโลกรัม ต้มให้ละเอียดผสมน้ำ 20 ลิตร แขน้ำทิ้งไว้ 1 คืน กรองเอากากทิ้งแล้วนำไปพ่นในแปลงปลูกพืช

7. ขมิ้นชัน

เป็นพืชล้มลุกข้ามปี มีหัวอยู่ใต้ดิน ขึ้นเป็นกอ ลำต้นที่แท้จริงอยู่ใต้ดิน เรียก เหง้า สารออกฤทธิ์ ได้แก่ pinene, phellandrene, borneol และ turmerone แหล่งปลูกเป็นปัจจัยที่ทำให้ปริมาณสารออกฤทธิ์มีค่าแตกต่างกัน ขมิ้นชันอินเดียมีสารออกฤทธิ์มากกว่าขมิ้นชันไทย อายุเก็บเกี่ยวที่จะนำขมิ้นชันมาทำสารสกัดพืชควรจะมีอายุระหว่าง 10-16 เดือน

วิธีการใช้

1. นำแงงขมิ้นมาบดเป็นผงอัตรา 1 กิโลกรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร หมักทิ้งไว้ 1 คืน คั้นเอาแต่น้ำ นำน้ำคั้นที่ได้ไปฉีดพ่นในแปลง เพื่อขับไล่แมลงและกำจัดหนอน
2. ใช้แงงขมิ้นชันนำมาฝึงลมให้แห้ง บดให้ละเอียดนำไปคลุกกับเมล็ดพืช เช่น ถั่วเขียว โดยใช้อัตราผงขมิ้นบด 10 กรัมต่อถั่วเขียว 100 กรัม สามารถป้องกันกำจัดด้วงถั่วเขียวได้ โดยออกฤทธิ์เป็นสารไล่แมลงได้นาน 3 เดือน

การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ

ศัตรูธรรมชาติของแมลงศัตรูพืชหมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและเป็นศัตรูของแมลงศัตรูพืช ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 พวกใหญ่ ๆ คือ ตัวเบียน ตัวห้ำ และเชื้อโรค ซึ่งในกลุ่มของตัวเบียนและตัวห้ำนั้นมีทั้งที่เป็นแมลงและไม่ใช่แมลง แต่แมลงเป็นศัตรูพืชธรรมชาติที่สามารถนำมาพัฒนาเพื่อใช้ในการควบคุมแมลงศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความสำเร็จในการควบคุมศัตรูพืชมานานแล้ว

1. แมลงเบียน (parasite)

หมายถึง แมลงที่เบียนเบียนเหยื่อ (host) หรือเกาะกินอยู่กับเหยื่อ จนกระทั่งเหยื่อตาย และการเป็นตัวเบียนนั้น จะเป็นเฉพาะในช่วงที่เป็นตัวอ่อนเท่านั้น เมื่อเป็นตัวเต็มวัยจะหากินอิสระ และในช่วงอายุหนึ่ง ๆ ต้องการเหยื่อเพียงตัวเดียวเท่านั้น

2. แตนเบียนไข่ (*Trichogramma spp.*)

เป็นแมลงศัตรูธรรมชาติที่วางไข่เข้าไปภายในไข่แมลงอื่น สามารถช่วยทำลายไข่ของผีเสื้อชนิดต่างๆ ได้เป็นจำนวนมาก เช่น ไข่ของหนอนกออ้อย ไข่หนอนกอข้าว ไข่หนอนมันวับใบข้าว ไข่หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด ไข่หนอนเจาะสมอฝ้าย และไข่ของผีเสื้อต่างๆ ที่ทำลายพืชผักไม้ผล และป่าไม้ ในประเทศไทยพบว่ามีแตนเบียนอยู่หลายชนิด แตนเบียนไข่เป็นแมลงที่มีขนาดเล็ก พบอยู่ทั่วไปในบริเวณที่มีพืชเศรษฐกิจ ตัวเต็มวัยจะมีขนาดเล็ก ตาสีแดง หนวดเป็นปล้อง ตัวเมียจะใช้ส่วนของอวัยวะเพศเจาะแทงเข้าไปตรงส่วนบนของไข่หนอนผีเสื้อ ไข่ 1 ฟองสามารถพบแตนเบียนไข่ได้ 1-4 ตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของอาหารภายในไข่ของหนอนผีเสื้อ

3. แตนเบียนที่ทำลายระยะดักแด้และระยะหนอน

โดยตัวเต็มวัยของแตนเบียนจะวางไข่ ภายในดักแด้ หรือภายในตัวหนอนและเจริญเติบโตอยู่ภายในตัวหนอนจนถึงระยะก่อนเข้าดักแด้ ตัวหนอนของแตนเบียนจะออกจากลำตัวหนอนที่ถูกทำลาย และจะปั่นเส้นใยสีขาวเพื่อทำรังห่อหุ้มลำตัว เปี้นดักแด้อยู่ภายใน สำหรับตัวหนอนที่ถูกทำลายจะปรากฏจุดดำบนผนังลำตัวตรงบริเวณที่แตนเบียนออกมา และหลังจากนี้ตัวหนอนที่ถูกทำลายจะตาย

← แตนเบียนไข่หนอนกระทู้ผัก

4. แมลงห้ำ (predator)

หมายถึง แมลงที่กินแมลงชนิดอื่น ๆ เป็นอาหาร และการกินนั้นจะกินเหยื่อ (prey) หลายตัว กว่าจะเจริญเติบโตครบวงจรชีวิต การกินจะกินเหยื่อไปเรื่อย ๆ และมักจะไม่จำกัดวัยของเหยื่อคือสามารถทำลายเหยื่อได้ทุกระยะการเจริญเติบโต ตัวห้ำที่เรารู้จักกันดีเช่น ดั่งเต่าชนิดต่างๆ ตั๊กแตนตำข้าว แมลงปอ มวนตัวห้ำ มวนเพศฆาต และมวนตัวห้ำเปลี้ยไฟ เป็นต้น

การเข้าทำลายของตัวห้ำ

5. เชื้อโรค (Insect pathogens)

หมายถึง เชื้อโรคชนิดต่างๆ เช่น เชื้อรา เชื้อแบคทีเรียและเชื้อไวรัสซึ่งเป็นสาเหตุทำให้แมลงตายได้นั้นสามารถนำมาพัฒนาเพื่อการควบคุมแมลงศัตรูพืชได้ เช่น

5.1 เชื้อราขาวบิวเวอร์เรีย (*Beauveria bassiana*) และ เชื้อราเขียว เมตาไรเซียม (*Metarhizium anisopliae*) เชื้อรากำจัดแมลง เชื้อรากำจัดศัตรูพืชโดยสามารถกำจัดแมลงศัตรูพืชได้หลายชนิด เช่น แมลงหริ่งขาว หนอนเจาะสมอฝ้าย ไรแดง เปลี้ยไฟ เปลี้ยอ่อน เปลี้ยไก่แจ้ส้ม เปลี้ยจ๊กจั่น เปลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงสิง แมลงหล่า เปลี้ยแปง หนอนม้วนใบ ตัวงหมัดผัก หนอนกอข้าว หนอนกระทู้กล้า หนอนปลอก หนอนกระทู้คอรวง และแมลงศัตรูพืชทุกชนิด

5.2 เชื้อราไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma spp.*) เชื้อราป้องกันโรครากเน่า โคนเน่า โดยจะทำลายแมลง หรือเชื้อราที่เข้าทำลายเชื้อราที่ก่อโรคในพืชหลายชนิด เช่น เชื้อราโรคเหี่ยว

การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี

1. การควบคุมโดยชีววิธีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติ

เป็นการควบคุมแมลงศัตรูพืชที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติ ณ แหล่งใดแหล่งหนึ่งโดยใช้ปัจจัยธรรมชาติ อันได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน และเชื้อโรค ที่มีอยู่ในแหล่งนั้นมาเพาะเลี้ยงเพิ่มปริมาณ และนำมาควบคุมแมลงศัตรูพืชในแหล่งที่ศัตรูธรรมชาติเหล่านั้นอยู่ ซึ่งวิธีการนี้รวมไปถึงการจัดการหรือส่งเสริมให้ศัตรูธรรมชาติในแหล่งนั้นมีความสามารถมากขึ้นในการควบคุมแมลงศัตรูพืชในแหล่งเดิมนั้น

2. การควบคุมโดยชีววิธีแบบคลาสสิก

เป็นการควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยมีการนำเอาศัตรูธรรมชาติอันได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน และเชื้อโรค จากแหล่งอื่น ๆ หรือจากประเทศหนึ่งไปใช้ในอีกประเทศหนึ่ง โดยมากศัตรูธรรมชาติที่นำมาใช้กันได้ผลคือ ศัตรูธรรมชาติที่มีอยู่ในแหล่งดั้งเดิมของแมลงศัตรูพืช หรือกล่าวโดยสรุป การควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยวิธีการนี้จะมีขั้นตอนของการนำศัตรูธรรมชาติจากแหล่งอื่น ๆ มาใช้ในอีกแหล่งหนึ่ง

3. การควบคุมโดยชีววิธีแบบประยุกต์ หรือแบบชั่วคราว

เป็นการควบคุมโดยชีววิธี โดยอาศัยเทคนิคต่างๆ เช่นการทำให้แมลงเป็นหมัน หรือการดัดแปลงลักษณะทางพันธุกรรม

4. การควบคุมโดยชีววิธีแบบร่วมสมัย (Modern biological control)

เป็นการควบคุมแมลงโดยใช้สารเคมีต่างๆ ที่ไม่ใช่ยาฆ่าแมลง แต่มีผลหรือนำมาใช้ประโยชน์ในการควบคุมแมลงได้เช่น สารพวก hormone, pheromone และสารอื่น ๆ

ขั้นตอนการผลิตไม้ผลปลอดภัยสารพิษ เทคโนโลยีการผลิตทุเรียน

การเตรียมสภาพต้นให้พร้อมสำหรับการออกดอก

1. การตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่ม

การตัดแต่งกิ่งทุเรียน ยึดหลักให้ต้นทุเรียนมีทรงต้นโปร่ง โครงสร้างต้น แข็งแรง ในระยะแรกให้กำหนดกิ่งที่จะเป็นกิ่งหลัก 4-6 กิ่ง โดยพิจารณาจากความสมบูรณ์และตำแหน่งที่เหมาะสม แต่ละกิ่งควรห่างกัน 10-15 ซม. แต่งกิ่งที่ไม่ต้องการออก หลังจากที่ดินเจริญเติบโตไปอีกระยะหนึ่งจึงกำหนดกิ่งหลัก กิ่งที่ 7-12 เมื่อทุเรียนเริ่มให้ผลผลิตควรมีกิ่งหลัก 12-15 กิ่ง เวียนรอบต้นกิ่งหลัก กิ่งแรกควรอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ 1 เมตร

2. การใส่ปุ๋ย

ทางดินครั้งแรกใส่ปุ๋ย เช่น ปุ๋ยคอกปริมาณ 20-50 กิโลกรัมต่อต้นหรือปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 ปริมาณ 2-5 กิโลกรัม/ต้น ทางใบใช้ปุ๋ยยูเรียหรือธาตุอาหารรองเมื่อจำเป็น หรือปุ๋ยสูตรทางด่วน น้ำตาลกลูโคส หรือน้ำตาลเดรัลโคโทรส 600 กรัม+กรดฮิวมิก 20 ซีซี.+ปุ๋ยเกล็ด 15-30-15 หรือ 10-20-30 ที่มีธาตุอาหารรองและธาตุอาหารเสริมร่วมด้วย อัตรา 60 กรัม/น้ำ 20 ลิตร และให้น้ำสม่ำเสมอ

3. การชักนำการออกดอก

3.1 การกระตุ้นการออกดอก ต้นทุเรียนที่สมบูรณ์และมีสภาพความพร้อมดีมาก เมื่อผ่านช่วงฝนแล้งที่ต่อเนื่องนานเกิน 10 วัน ต้นทุเรียนจะออกดอกในปริมาณมากและเป็นดอกกรุ่นเดียวกัน ซึ่งจะสะดวกและง่ายต่อการจัดการเพื่อให้มีการติดผล

3.2 การตัดแต่งดอก ตัดแต่งดอกกรุ่นที่มีปริมาณน้อยออกให้เหลือดอกเพียงกรุ่นเดียวในแต่ละกิ่ง หรือเป็นดอกกรุ่นเดียวกันทั้งต้น ในกรณีที่ดอกมีปริมาณมาก ให้ตัดแต่งและเหลือดอกไว้เป็นกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 20 ดอก แต่ละกลุ่มห่างกันพอเหมาะตามตำแหน่งที่คาดว่าจะไว้ผล ในกรณีที่มีดอกหลายกรุ่น และแต่ละกรุ่นมีปริมาณ ดอกจำนวนใกล้เคียงกัน ให้พิจารณาตัดแต่งให้เหลือเป็นดอกกรุ่นเดียวกันในแต่ละกิ่ง โดยกระจายปริมาณของดอกทั่วต้นให้เหลือจำนวนพอประมาณ การตัดแต่งดอกควรดำเนินการ ในระยะมะเขือพวง (ประมาณ 30 วัน หลังจากเกิดดอกในระยะไข่ปลา)

3.3 การใส่ปุ๋ย เมื่อใบที่แตกใบอ่อนครั้งแรกเริ่มเป็นใบแก่แล้ว ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 หรือ 8-24-24 ด้วยอัตรา 2-5 กิโลกรัม/ต้น เพื่อชักนำให้ออกดอก ช่วงเดือน ก.ย.-ต.ค.

4. การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต

4.1 การตัดแต่งผล ต้องทำอย่างน้อย 3 ครั้ง เริ่มจากตัดแต่งผลอ่อนที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ขนาดเล็ก หรือต่างรุ่นออก เหลือแต่ผลอ่อนที่มีลักษณะรูปทรงสมบูรณ์ ขั้วผล ใหญ่ การตัดแต่งผลอ่อนครั้งแรก ต้องทำให้ เสร็จภายในสัปดาห์ที่ 4 หลังดอกบาน โดยปริมาณผลที่เก็บไว้ควรมี มากกว่าจำนวนผลที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยวได้ประมาณร้อยละ 20

4.2 การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยให้เหมาะสมสอดคล้องกับช่วงพัฒนาการของผล จะช่วยเพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพได้ ช่วงแรกใส่ปุ๋ยสูตร 12-12-17+2 เมื่อผลอ่อนมีอายุระหว่าง 5 - 6 สัปดาห์ หลังดอกบาน และใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 เมื่อผลอ่อนมีอายุระหว่าง 7 - 8 สัปดาห์ หลังดอกบาน การใส่ ปุ๋ยทั้ง 2 สูตรในช่วงที่กำหนดนี้ จะช่วยเพิ่มขนาดผลเนื้อมีการพัฒนาได้ดี และ สุกแก่ (เข้าสี) ได้เร็วขึ้น

4.3 การฉีดพ่นอาหารเสริมทางใบ การฉีดพ่นใบทั่วทั้งต้นด้วยสารแพกโคลบิวทราโซล ในอัตรา ๕๐๐ ส่วนต่อล้านส่วน ในช่วงที่ดอกตูมหรือหัวกำไล จะช่วยทำให้ มีการติดผลได้ในปริมาณสูงเช่นเดียวกับการช่วยผสมเกสร และคุณภาพของผลผลิตไม่แตกต่างกัน

4.4 การอารักขาพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลงในระหว่าง ที่ผลอ่อนกำลังพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็น หากละเลยจะทำให้ปริมาณผลผลิตและคุณภาพของผลทุเรียนลดลง โรคและแมลงที่สำคัญ ได้แก่ โรคผลเน่า หนอนเจาะผล ไรแดง เพลี้ยไฟ เพลี้ยแป้ง และเพลี้ยหอย

5. การป้องกันผลผลิตไม่ให้เสียหาย

ทำการเก็บเกี่ยวตามอายุผลของแต่ละพันธุ์ และหลังการเก็บเกี่ยวให้รีบตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งที่เป็นโรค ทารอยแผลที่ตัดด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราหรือปูนแดง และดำเนินการใส่ปุ๋ยทันทีทางดิน ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเช่น ปุ๋ยคอกปริมาณ 20-50 กิโลกรัมต่อต้น หรือปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 เพื่อช่วยในการบำรุงต้น

เทคโนโลยีการผลิตมังคุด

การเตรียมสภาพดินให้พร้อมสำหรับการออกดอก

1. การตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่ม

ตัดแต่งกิ่งเพื่อควบคุมขนาดทรงพุ่ม (หลังเก็บเกี่ยว) ทำโดยตัดแต่งกิ่งที่อยู่ด้านข้างของทรงพุ่มที่ประสานกันออกให้มีช่องว่างระหว่างชายพุ่มโดยรอบกับต้นข้างเคียงประมาณ 50-75 เซนติเมตร ตัดยอดในส่วนที่สูงเกินต้องการออก และตัดกิ่งประธานหรือกิ่งรองออกด้านละ 1-5 กิ่ง เพื่อทำเป็นช่องเปิดให้แสงส่องผ่านเข้าไปในทรงพุ่มในกรณีต้นมังคุดที่ให้ผลผลิตแล้วเมื่อแสงส่องผ่านเข้าไปในทรงพุ่มทำให้มีกิ่งแขนงเกิดจำนวนมาก ให้เลื่อยกิ่งแขนงที่อยู่ในทรงพุ่มไว้

2. การใส่ปุ๋ย

ช่วง 14-16 สัปดาห์ หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ควรหว่านปุ๋ยเคมีสูตร 8-2 4 -2 4 หรือ 9 -2 4 -24 หรือ 13-13-21 ให้ทั่วใต้ทรงพุ่มในอัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นประมาณ 1/3 เท่า ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม เพื่อบำรุงดินให้แข็งแรง

3. การให้น้ำ

ให้น้ำสม่ำเสมอ โดยใช้ระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก

การชักนำการออกดอก

1. การกระตุ้นการออกดอก

ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน จะเป็นช่วงที่ต้องกระตุ้นให้มังคุดออกดอก ทำโดยการใช้เครื่องตัดหญ้าตีใบมังคุดและเศษวัชพืชใต้โคนต้นให้แตกกระจาย จะทำให้รากมังคุดขาดและเกิดภาวะเครียด ห้ามทำให้โคนมังคุดโล่งเตียนโดยเด็ดขาด เพราะจะทำให้รากมังคุดยิ่งงลึกมากยิ่งขึ้น

2. การใส่ปุ๋ย

ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 8-24-24 อัตรา 1/3 เท่า ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม เพื่อเตรียมความพร้อมต้นสำหรับการออกดอก

3. การให้น้ำ

จัดการน้ำโดยปล่อยให้ต้นมังคุดผ่านช่วงแล้งจนก้านระหว่างข้อสุดท้ายของยอด แสดงอาการเหี่ยวอย่างชัดเจน และใบคู่สุดท้ายของยอดเริ่มมีอาการใบตก แล้วจึงให้น้ำครั้งแรกในปริมาณ 35- 40 มิลลิเมตร และครั้งต่อมาทุก 7-10 วัน ในปริมาณ 17.5-20.0 มิลลิเมตร จนกว่าต้นมังคุดจะออกดอกมากกว่าหรือเท่ากับ 15% ของจำนวนยอดทั้งหมด

4. การอารักขาพืช

4.1 หนอนซอนใบ ระยะออกดอกมักจะถูกทำลายโดยหนอนซอนใบ โดยตัวหนอนจะซอนอยู่ระหว่างใบ ทำทางเดินอาศัยอยู่ภายในระหว่างผิวใบทั้ง 2 ด้าน กัดกินและถ่ายอยู่ภายใน ใบที่ถูกทำลายจะเห็นเป็นทางเดินของหนอนคดเคี้ยวไปมา พบระบาดมากในช่วงใบอ่อน ประมาณเดือนกรกฎาคม - กันยายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีฝนตกและมั่งคุดกำลังแตกใบอ่อน กำจัดได้โดยถ้าพบในปริมาณไม่มาก เก็บใบอ่อนมั่งคุดที่ถูกทำลาย และมีตัวหนอนอยู่ทิ้ง

4.2 เพลี้ยไฟ กำจัดได้โดยฉีดพ่นน้ำในระยะออกดอกจนกระทั่งติดผลอ่อนทุก 2-3 วัน ใช้กับดักกาวเหนียวขนาดใหญ่ติดตั้งในสวนมั่งคุดตั้งแต่มั่งคุดเริ่มแตกใบอ่อน (กับดักกาวเหนียวสีเหลืองขนาดกว้าง 24 นิ้ว ยาว 26 นิ้ว จำนวน 4 กับดักต่อต้น)

การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต

1. การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 หรือสูตร 12-12-17-2 อัตรา เป็นกิโลกรัมต่อต้น เท่ากับ 1/3 ของเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม โดยการหว่านใต้ทรงพุ่มบริเวณที่น้ำซึมไปถึง

2. การฉีดพ่นอาหารเสริมทางใบ พ่นปุ๋ยทางใบที่มีสารเร่งการเจริญเติบโตของพืช อัตรา 30-40 cc. ต่อน้ำ 20 ลิตร ทุกๆ 7 วัน ทั้งหมด 3 ครั้ง

3. การอารักขาพืช ศัตรูพืชที่สำคัญที่จะเข้าทำลายผลผลิตในช่วงระยะนี้ คือ เพลี้ยไฟทำลายใบอ่อน ดอก และผล ให้ทำการควบคุมสภาพบรรยากาศภายในทรงพุ่มควรให้โปร่ง และแสงสามารถส่องผ่านเข้าไปในทรงพุ่มได้มีการระบายอากาศดี การทำให้สภาพแวดล้อมภายในทรงพุ่มมีความชื้นสูงกว่าภายนอก ซึ่งเป็นสภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยและขยายพันธุ์ของเพลี้ยไฟ

การป้องกันผลผลิตไม่ให้เสียหาย

1. การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องมือที่ป้องกันไม่ให้ผลร่วงหล่น หรือกระแทกรุนแรงระวังอย่าให้ขั้วหักหรือกลีบเลี้ยงช้ำ และเลือกเก็บเฉพาะผลที่สุกแก่ในระยะสายเลือด
2. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว หลังการเก็บเกี่ยวผลร่วงแล้ว เก็บไว้ในที่ร่ม ทำความสะอาดผล ขูดยางที่เปลือกออก และคัดแยกคุณภาพก่อนจำหน่าย

เทคโนโลยีการผลิตเงาะ

การเตรียมสภาพต้นให้พร้อมสำหรับการออกดอก

1. การตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่ม

เงาะเป็นไม้ผลที่มีทรงพุ่มขนาดใหญ่ที่มีการขยายทรงพุ่มค่อนข้างเร็วทั้งในแนวตั้งและแนวนอน เช่นเดียวกับลำไย ขนาดต้นเมื่อโตเต็มที่ที่มีขนาดเฉลี่ยเกิน 10 เมตร ปัจจุบันชาวสวนนิยมควบคุมทรงพุ่มให้มีขนาดเล็กลงเพื่อให้จัดการสวนได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเงาะเป็นไม้ผลที่ออกดอกจากส่วนปลายยอดของกิ่งแขนงย่อย ดังนั้นการควบคุมทรงพุ่มที่ลงตัวต่อการทำงานและคุณภาพผลผลิต คือ เปิดกลางพุ่ม หรือที่ชาวสวนเรียกว่า “ทรงผาซีหยาง”

2. การใส่ปุ๋ย

ใส่ปุ๋ยเคมีทางดินสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้น เท่ากับ 1 ใน 3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร หว่านให้ทั่วทรงพุ่ม หรือพ่นด้วยปุ๋ยทางใบสูตร 20-20-20 ที่มีธาตุรองและจุลธาตุ จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน หลังการตัดแต่งทรงพุ่ม

3. การให้น้ำ

ให้น้ำสม่ำเสมอ

การชักนำการออกดอก

1. การกระตุ้นการออกดอก

โดยปล่อยให้ต้นเงาะขาดน้ำหลัง ฝนทิ้งช่วงแล้วประมาณ 25-30 วัน เมื่อสังเกตใบแก่ที่อยู่ปลายยอดตั้งชันขึ้นพร้อมกับมีอาการใบห่อในเวลาเช้า จัดการให้น้ำต้นเงาะในปริมาณมากทันที เพียง 1 ครั้ง

2. การช่วยผสมเกสร

เพื่อส่งเสริมการติดผล โดยการเก็บละอองเกสรมาผสมน้ำฉีดพ่นให้ทั่วต้นตัวเมีย หรือการใช้สารควบคุมการเจริญเติบโต

3. การใส่ปุ๋ย

หลังจากเงาะแตกใบอ่อน 2-3 ครั้ง เมื่อใบชุดสุดท้ายแก่ สามารถชักนำการออกดอก ต้นเงาะมีความสมบูรณ์พร้อมสำหรับการออกดอก ให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 8-24-24 จำนวน 2 กิโลกรัม/ต้น และฉีดพ่นปุ๋ยเกร็ดสูตร 15-30-15 อัตรา 50 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ทุก 7-10 วัน จำนวน 1-2 ครั้ง เพื่อเสริมความสมบูรณ์ให้ต้น และเร่งการออกดอกของเงาะ

4. การให้น้ำ

การจัดการน้ำเพื่อกระตุ้นการออกดอก โดยให้น้ำอัตรา 30-35 มิลลิเมตรแล้วหยุดเพื่อรอดู อาการภายใน 7-10 วัน หากตายอดมีการพัฒนาและสีของตายอดเปลี่ยนจากสีน้ำตาลดำ เป็นสีน้ำตาลทอง ก็เริ่มให้น้ำอีกครั้งหนึ่งในอัตราเท่าเดิมเพื่อเร่งพัฒนาการของตายอด แต่หากพบว่าตายอดพัฒนาจากสีน้ำตาลดำเป็นสีน้ำตาลปนเขียวหรือเขียวน้ำตาล ต้องหยุดให้น้ำและปล่อยให้กระทบแล้งอีกครั้งหนึ่ง

5. การอารักขาพืช

- 5.1 หนอนคืบกินใบ : กรณีระบาดไม่มากให้จับตัวหนอนเผาทิ้งทำลาย
- 5.2 แมลงค่อมทอง : ใช้ผ้าพลาสติกปูรองใต้ต้นแล้วเขย่าต้น ตัวเต็มวัยของแมลงค่อมทองจะหล่นลงผ้าพลาสติก เก็บแล้วนำไปทำลาย

การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต

1. การตัดแต่งช่อผล

ตัดปลายช่อผลออกประมาณ 1 ใน 3 ของความยาวช่อผลหรือให้มีจำนวนผลไม่เกิน 10 ผลต่อช่อ เมื่อผลอายุ 3-4 สัปดาห์หลังดอกบาน

2. การใส่ปุ๋ย

ใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้น เท่ากับ 1 ใน 3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร เมื่อผลเงาะอายุ 3-4 สัปดาห์หลังดอกบาน

3. การฉีดพ่นอาหารเสริมทางใบ

พ่นปุ๋ยทางใบสูตรทางด่วน (คาร์โบไฮเดรตสำเร็จรูป) อัตรา 20 cc. + ปุ๋ยเกล็ดทางใบสูตร 20-20-20 ที่มีธาตุรองและจุลธาตุร่วมด้วย อัตรา 60 กรัม + กรดฮิวมิคอัตรา 20 cc. ต่อน้ำ 20 ลิตร) จำนวน 1-2 ครั้ง ทันทีที่ติดตั้งข้อมผลเรียบร้อยแล้ว

4. การอารักขาพืช

การสำรวจการเข้าทำลายและการป้องกันกำจัดศัตรูทำลายผลเงาะ

มีดังนี้

1. **เพลี้ยแป้ง** อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติเช่น ตัวง่าตัวห้ำไว้ทำลายเพลี้ยแป้ง หากพบเพลี้ยแป้งระบาดเล็กน้อยให้ตัดส่วนที่ถูกทำลายทิ้งเนื่องจากเพลี้ยแป้งระบาดไปได้โดยมีมดเป็นผู้พาไป การป้องกันโดยใช้ผ้าซุบสารฆ่าแมลงพ่นไว้ตามกิ่ง สามารถป้องกันไม่ให้มดคาบเพลี้ยไปยังส่วนต่าง ๆ ของพืช

2. **แมลงวันผลไม้** ใช้สารล่อเมทิลยูจินอล ล่อแมลงวันผลไม้ตัวผู้หรือใช้เหยื่อพิษ โปรตีนไฮโดรไลเซท+ มาลาไทออน 83% อีซี อัตรา 200:70 cc. ต่อน้ำ 5 ลิตร ล่อแมลงวันผลไม้ทั้งตัวผู้ตัวเมีย

การป้องกันผลผลิตไม่ให้เสียหาย

1. การเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง โดยใช้ กรรไกรคมและสะอาดตัดข้อผลจากต้น เมื่อสีผิวผลเงาพันธุ์โรงเรียนและพันธุ์สีชมพูเปลี่ยน จากสีเขียวเป็นสีเขียวปนเหลืองแต้มแดง ขนสีเขียวรวบรวมข้อผลเงาใส่ตะกร้าพลาสติก หรือเชิง

2. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

ขนย้ายผลิตผลเงาะไปยังโรงเรือน หรือในที่ร่มด้วยความระมัดระวัง พื้นที่ที่เก็บเกี่ยวเสร็จ ตัดแต่งให้เหลือเป็นผลเดี่ยว โดยตัดขั้วผลให้มีก้านติดอยู่ไม่เกิน 5 มิลลิเมตรใน กรณีจำหน่ายเป็นผลเดี่ยว ตัดก้านช่อผลให้ยาวไม่เกิน 20 เซนติเมตร เงาะแต่ละช่อควรมีผลติดอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ผล นำมาบดรวมกัน น้ำหนัก 1 กิโลกรัม ในกรณีจำหน่ายเป็นเงาะ ช่อต้องคัดแยกผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว หรือมีตำหนิจากโรคและแมลงออก

เทคโนโลยีการผลิตลองกอง

การเตรียมสภาพต้นให้พร้อมสำหรับการออกดอก

1. การตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่ม

หลังจากการปลูกลงกอแล้วทำการตัดยอดต้นลองกองเมื่อต้นสูงประมาณ 1.0 - 1.5 เมตร ตัดกิ่งที่ไม่ต้องการ รวมทั้งส่วนยอดที่สูงกว่า 1.5 เมตร ออก เลือกกิ่งแขนงที่แข็งแรง 4-6 กิ่ง กิ่งที่อยู่ต่ำสุดควรสูงจากพื้นดิน 80 เซนติเมตร เลือกกิ่งที่ทำมุมกว้าง ตัดแต่งให้ทรงพุ่มโปร่ง และตัดกิ่งที่ทำมุมแคบกับลำต้นออก ตัดกิ่งยอดและกิ่งกระโดงที่แตกขึ้นมาใหม่ และกำหนดแนวทรงพุ่มให้อยู่ในกรอบของ 4 เมตร หรือแนวทรงพุ่มที่ต้องการ

2. การใส่ปุ๋ย

ถ้าใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก) ใส่ปีละ 2 ครั้ง อัตรา 10-15 กก./ต้น/ปี หรือใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และ 16-16-16 โดยใส่ปีละ 3-4 ครั้ง (ปริมาณที่ใช้/ต้น/ปี = อายุของพืชหารด้วย 2) แบ่งใส่ตามอายุของต้น โดยช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับใส่ปุ๋ย คือต้นฤดูฝนและปลายฤดูฝน

3. การให้น้ำ

การให้น้ำปีแรกที่ปลูกควรให้อย่างสม่ำเสมอ เมื่ออายุ 2-3 ปี ให้สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

การชักนำการออกดอก

1. การกระตุ้นการออกดอก

เมื่อต้นลองกองมีใบแก่และสมบูรณ์ทั้งต้น ซึ่งพอดีกับช่วงฤดูฝน ก็หยุดการให้น้ำและรอดูอาการจนกระทั่งต้นลองกองแสดงอาการขาดน้ำและพร้อมที่จะออกดอก คือ ใบสลดและใบตกในเวลาเช้า และตลอดทั้งกลางวันและกลางคืนใบบริเวณส่วนยอดเริ่มร่วง เมื่อสังเกตพบอาการเช่นนี้ก็จัดการเพื่อกระตุ้นการออกดอกของลองกอง โดยให้น้ำในปริมาณมากทันที ปริมาณน้ำที่ให้ 30-35 มิลลิเมตรหรือประมาณ 850-1,000 ลิตร ต่อต้นเพียง 1 ครั้งแล้วหยุด เพื่อดูอาการของต้นลองกองภายใน 7-10 วัน จะพบว่าตาดอกเริ่มยึดตัวเป็นดอกสั้นๆ ตามลำต้นและกิ่ง จากนั้นจึงเริ่มให้น้ำตามปกติเพื่อเร่งการพัฒนาของช่อดอก โดยให้น้ำปริมาณ 3.0-4.0 มิลลิเมตรหรือประมาณ 85-110 ลิตรต่อต้นต่อวัน

2. การตัดแต่งดอก

ตัดช่อดอกครั้งแรกเมื่อช่อดอกยาว 3-5 เซนติเมตร เหลือ 1-2 ช่อดอกต่อ กลุ่มตาดอก แล้วตัดแต่งระยะห่างช่อดอก 20-30 เซนติเมตร อัตราช่อดอกต่อกิ่งประมาณเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว ไร่ดอก 3-5 ช่อ หรือ เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 นิ้ว ไร่ดอก 10-15 ช่อ หลังตัดแต่งช่อดอกควรให้น้ำสม่ำเสมอ

3. การใส่ปุ๋ย

เมื่อช่อดอกยาว 2-3 เซนติเมตร ใส่ปุ๋ย 15-15-15 อัตรา 1 กก./ต้น และให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

4. การอารักขาพืช

ควรให้น้ำด้วยระบบสปริงเกอร์ หรือแบบหัวน้ำหยด เพื่อป้องกันการเข้าทำลายของ หนอนซอนใบ และเพลี้ยไฟ เป็นต้น

การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต

1. การตัดแต่งผล

ครั้งแรกเมื่อผลอายุ 2-3 สัปดาห์หลังดอกตาย เลือกตัดช่อที่มีผลหลุดร่วง ผลเล็กอยู่ในตำแหน่งไม่เหมาะสม ครั้งที่ 2 เมื่อผลอายุ 7-8 สัปดาห์ ตัดแต่งช่อผลครั้งสุดท้ายโดยเก็บผลที่แตกออก ผลที่โคนช่อเบียดแน่นกับกิ่ง และผลที่ปลายช่อ 1-2 ผล ในระยะ 2-3 เดือนก่อนผลสุก

2. การใส่ปุ๋ย

2.1 ช่วงพัฒนาของผลใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 และ 12-12-17+2 Mg อัตรา 0.5-1 กิโลกรัม/ต้น

2.2 ใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 และ 0-0-60 อัตรา 0.5-1 กก./ต้น เมื่อ 1-1.5 เดือน ก่อนเก็บเกี่ยว

3. การฉีดพ่นอาหารเสริมทางใบ

ควรฉีดเสริมในขณะที่ใบอ่อนกำลังพัฒนาเพื่อเร่งให้ใบอ่อนของลองกองเจริญเติบโตเร็วขึ้น และเพื่อลดระยะเวลาการแข่งขันกับผลอ่อนโดยใช้ปุ๋ย 7-13-34-12.5 (Zn) อัตรา 100 กรัม/น้ำ 20 ลิตร

4. การอารักขาพืช

ในระหว่างการพัฒนาของผลมักพบการระบาดของโรคและแมลง ดังนี้

4.1 โรคราดำ ในการป้องกันกำจัด ควรหมั่นสำรวจว่ามีมดที่เป็นพาหะของแมลงจำพวกปากดูดหรือไม่ ถ้าพบ ให้ป้องกันกำจัดมดก่อน และถ้าพบเพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอยเป็นบางจุดก็ตัดและเผาทำลายไป หากสามารถป้องกันกำจัดราดำที่ผิวผลได้เป็นอย่างดีจะทำให้ช่อผลดูสวยงามและสะอาดขึ้น

4.2 ฝี่ล้อมวนหวาน เข้าทำลายเมื่อผลลองกองสุก แก้ไขโดยใช้หลอดไฟล่อแมลง ทรายกับดัก การรมควันไล่ และการห่อผล เป็นต้น

4.3 แมลงวันทอง ป้องกันกำจัดโดยเก็บผลที่เน่าและร่วงหล่นบนดินไปเผาหรือฝัง ห่อข้อผลป้องกันการทำลายของแมลงวันทอง รวมทั้งการใช้กับดักที่ภายในใช้สารลึซซุบสารเมธิลยูจินอลผสมยาฆ่าแมลง นำไปแขวนไว้ในสวนเพื่อล่อให้แมลงวันทองตัวผู้เข้าไปในกับดัก

4.4 หนอนซอนใต้เปลือกผิว ป้องกันกำจัดโดยใช้ไส้เดือนฝอยพ่น ความหนาแน่น 2,000 ตัว/น้ำ 1 มล. จำนวน 3-5 ลิตร สำหรับต้นเล็ก และ 5-7 ลิตร สำหรับต้นใหญ่ ต้องพ่นตอนเย็น (หลัง 5 โมงเย็น) และพ่นน้ำเปล่าให้ต้นลองกองเปียกก่อนจึงจะพ่นไส้เดือนฝอย หรือชุดผิวเปลือกออก แต่ต้องเป็นบริเวณที่ไม่มีตาตอกและใช้ศัตรูธรรมชาติ เช่น มดง่าม กระแต กระรอก และตัวห้ำ

การป้องกันผลผลิตไม่ให้เสียหาย

1. การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวผลลองกองสังเกตจากการเปลี่ยนสีของผิวเปลือกผลเป็นสีเหลืองทั้งข้อ โดยนับเมื่อผลเปลี่ยนสีแล้ว ประมาณ 20-25 วัน นอกจากนี้ยังสามารถสังเกตได้จากกลีบเลี้ยง และข้อผลจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

2. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

- 2.1 ตัดแต่งกิ่ง ได้แก่ กิ่งแห้ง กิ่งที่เป็นโรค กิ่งกระโดง และข้อผล
- 2.2 ใส่ปุ๋ย 15-15-15 อัตราปริมาณที่ ใช้/ต้น/ปี = อายุของพืชหารด้วย 2 และปุ๋ยคอก อัตรา 20-25 กิโลกรัม/ต้น/ปี
- 2.3 ป้องกันกำจัดโรคและแมลงที่พบไรแดง เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง หนอนกินใต้เปลือก โรคราขาว และโรคราสีชมพู
- 2.4 การให้น้ำต้องให้อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

ต้นทุนและผลตอบแทน

ชนิดไม้ผล	ราคาต้นทุน (บาท/กก.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	ผลตอบแทน (บาท/กก.)
ทุเรียน	10	30	20
มังคุด	12	40	28
เงาะ	8	15	7
ลองกอง	10	30	20

หมายเหตุ : ราคาต้นทุนรวมค่าน้ำปุ๋ยและค่าดูแลรักษา

ปราชญ์ชาวบ้านด้านการผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษ

ชื่อ นายฉวย จันทแสง

ชื่อกลุ่ม เกษตรกรอินทรีย์บ้านสองห้อง

สมาชิก 42 ราย

ประธานกลุ่ม นายฉวย จันทแสง

ที่อยู่ 18/2 ม.7 ต.รำพัน อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

สถานภาพ สมรส

สถานภาพทางสังคม -

การดำเนินงานในกลุ่ม

ดำเนินการปลูกไม้ผลเศรษฐกิจของภาคตะวันออก เช่น ทุเรียน มังคุด ลองกอง และเงาะ บนพื้นที่ 16 ไร่ และจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้และต้อนรับผู้ที่สนใจทำการเกษตรโดยเน้นดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลสัมฤทธิ์

เกษตรกรภายในกลุ่มสามารถผลิตไม้ผลที่มีคุณภาพออกจำหน่ายให้กับผู้บริโภค และสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวและเกษตรกรที่สนใจทางด้านของการผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษได้

ความภาคภูมิใจในชีวิต ที่อยู่ใต้ร่มพระบารมี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นพระราชทานที่ทรงงานหนักเพื่อประชาชนของพระองค์ ให้ประชาชนของพระองค์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และยังให้แนวทางการดำเนินชีวิตอีกมากมาย และที่เห็นเป็นรูปธรรมที่สุดก็คือ แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่กระผมได้ยึดเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

ชื่อ นายบุญชัย กิ่งมณี
 ชื่อกลุ่ม เกษตรกรอินทรีย์บ้านสองห้อง
 สมาชิก 42 ราย
 ประธานกลุ่ม นายฉลวย จันทแสง
 ที่อยู่ 25/2 ม.7 ต.รำพัน อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
 สถานภาพ สมรส
 สถานภาพทางสังคม -

การดำเนินงานในกลุ่ม

ดำเนินการปลูกไม้ผลเศรษฐกิจของภาคตะวันออก เช่น ทุเรียน มังคุด ลองกอง และเงาะ บนพื้นที่ 19 ไร่ เป็นการปลูกแบบผสมผสาน

ผลสัมฤทธิ์

เกษตรกรภายในกลุ่มสามารถผลิตไม้ผลที่มีคุณภาพออกจำหน่ายให้กับผู้บริโภค และสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวและเกษตรกรที่สนใจทางด้านของการผลิตไม้ผลเศรษฐกิจปลอดภัยสารพิษได้

ความภาคภูมิใจในชีวิต ที่อยู่ได้ร่มพระบารมี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีแนวคิดที่น่ายกย่อง ตนจะพยายามเดินตามรอยพระบาทของพระองค์ท่านให้ได้ไกลเคียงที่สุด โดยมุ่งเน้นการใช้ชีวิตแบบพอเพียง พออยู่พอกิน และจะนำความรู้ที่ตนเองมีเผยแพร่ให้กับผู้อื่นต่อไป

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสานทฤษฎีใหม่

นายนวน รอดเจริญ

1. สภาพปัญหาของพื้นที่และแรงบันดาลใจ

แต่เดิมพื้นที่ใช้ปลูกข้าวไว้กินเองเพียงอย่างเดียว อาชีพหลักคือ ประกอบอาชีพประมง
 พื้นบ้าน ว่างๆไป แต่เมื่อระยะหลังเริ่มมีค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวมากยิ่งขึ้น เนื่องจากต้อง
 ส่งบุตรเรียนหนังสือ ต่อมาจึงได้มีแนวคิดต้องการหาอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
 จึงเริ่มต้นด้วยการหาหนังสือมาอ่าน ในด้านการเกษตร และการประมง หลังจากที่ได้ศึกษาหา
 ความรู้ด้วยตนเองแล้ว จึงเริ่มลงมือปฏิบัติ โดยการเช่าบ่อเพื่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ทำให้มีรายได้
 เพิ่มขึ้น ต่อมาเริ่มมีทุนอยู่บ้าง จึงได้เปลี่ยนนาข้าวมาปลูกไม้ผล เช่น เงาะและทุเรียน ต่อมาในปี
 2549 ได้ศึกษาข้อมูลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวทางพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว มาปรับใช้อย่างจริงจัง และทำอย่างต่อเนื่อง มีการปลูกไม้ผลที่หลากหลายชนิด
 รวมทั้งพืชผักสวนครัว

2. กระบวนการดำเนินงาน/กิจกรรม

2.1 การปลูกพืช แบบผสมผสานในพื้นที่ 5 ไร่ ได้แก่ เงาะ ลองกอง มังคุด ทุเรียน ยางพารา โดยระหว่างต้นไม้ผล จะปลูกพืชผักสวนครัว เช่น พริก มะเขือ ถั่วฝักยาว และแก้วมังกร

2.2 การเลี้ยงกุ้ง เน้นการปล่อยกุ้งที่มีคุณภาพ ดูแลจัดการคุณภาพน้ำในบ่อให้เหมาะสม โดยใช้วิธีทางธรรมชาติ เพื่อลดการใช้สารเคมีให้น้อยลง และการจัดการอาหารที่ดี

2.3 การทำปุ๋ยหมัก และ EM มาปรับใช้ในสวน

3. เกล็ดลับความสำเร็จ

3.1 ตั้งใจ อดทน ใฝ่รู้ มีคุณธรรม

3.2 คิดว่าการทำงานทุกอย่าง คือ การพักผ่อน และมีความสุขกับงานที่ทำ

3.3 เมื่อประสบปัญหาต่างๆ ให้นึกถึงพระองค์ท่าน ที่ทรงงานหนักเพื่อเราทุกคน

4. ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ

4.1 มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เพราะค่าใช้จ่ายลดลง

4.2 สามารถส่งบุตรเรียนจบปริญญาตรีได้ทั้ง 2 คน

4.3 มีความสุขอย่างพอเพียงและยั่งยืน

5. เรื่องที่ไม่สำเร็จและแนวทางแก้ไข

5.1 ดินมีความเค็มมากเกินไป เพราะอยู่ใกล้ทะเล

5.2 แก้ไขโดยการปลูกกล้วย เพื่อปรับสภาพดิน

5.3 ขุดสระเพื่อให้มีแหล่งน้ำจัดใช้ในพื้นที่ของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

สาส์ ชินสถิต. 2550. เทคโนโลยีการผลิตไม้ผลให้ปลอดภัยจากสารพิษ. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 76 หน้า.

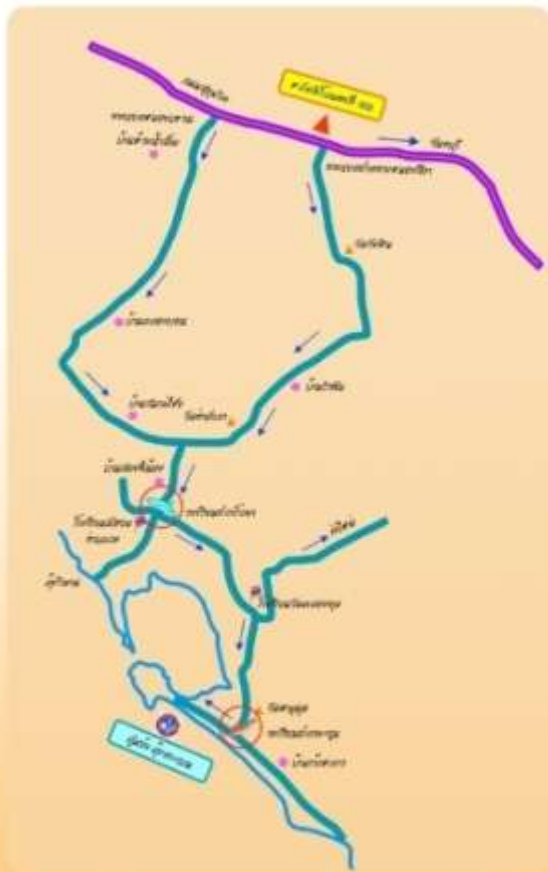
กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2546. เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน. 50 หน้า.

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2546. เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมังคุด. 43 หน้า.

ชลธี นุ่มหนู. มปป. เทคโนโลยีการผลิตลองกอง. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 24 หน้า.

กรมวิชาการเกษตร. ศูนย์ข้อมูลไม้ผล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.oae.go.th/fruit/>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕).

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอำเภอกิ่งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ต.กลองตุก อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี 22120 โทร.039-433216-8 โทรสาร 039-433209
www.fisheries.go.th/cf-kung_krabaen ,E-mail : kkbrdsc@hotmail.com